

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH,
HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPAÑOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT

BALBINA VALVERDE

Graciosa figura,
actriu ilustrada,
dama discretíssima
y artista de cor.
Se lliensá á las taulas
en busca de gloria,
y avuy, pot ben dirho,
ha arribat á port.

C R O N I C A

Dias endarrera donavan compte alguns periódichs de que una senyora de la bona societat de Barcelona, que havia demanat á Fransa mostras de roba pera ferse alguns vestits, apenas va tenir noticia de la ruptura de las relacions comercials entre aquella República y Espanya, va apressurar-se á retornarlas acompañadas de una carta en la qual deya:

«Reexpedeixo las mostras, participantlos que no me 'n agrada cap: per lo tant, dispensin.»

Encare que un acte sol per aquest istil, ni cent més de semblants pugan produhir sensació á Fransa, ni molt menos ocasionar allí una crisis industrial, las mans se uneixen avuy per aplaudirlos, perque, fet y fet, digne es sempre de aplauso y alabansa tot acte que s' inspira en lo més pur patriotisme.

Una elevada dama madrilenya ha fet també alguna cosa en aquest mateix sentit.

Me refereixo á la duquesa de Sexto, la qual ha distribuït las invitacions per un espléndit ball de trajos, ab la condició precisa de que tots los vestits que s' ostentin deurán ser confeccionats á Espanya.

—¡Ganga!—exclamarán, fregantse las mans de gust las modistas madrilenyas, posant fil á l' agulla, y entreveient horizons de color de rosa.

Pero al méu pobre entendre, no n' hi ha prou encare ab protegir las confeccions nacionals. La duquesa de Sexto hauria hagut de dir:

—No sols exigeixo que la confecció dels trajos que lluheixin las mévas convidadas siga feta aquí, sino que ademés vull que sigan espanyolas las telas que al efecte s' emplehin.

Perque no basta estimular al gremi de las modistas; es necessari també fer reviure á la industria nacional, ab reconstituyents eficassos que li retornin lo vigor que li havia arrebatat una llarga serie d' anys de desfetas corrents lliure-cambistas.

Es necessari sobre tot que desaparegui la injusta prevenció del públich contra 'ls géneros de fabricació espanyola, que donava per resultat que un mateix article ofert com á nacional sigüés desdenyat pèl consumidor, mentres que presentat ab la disfressa de una etiqueta estrangera se vejés preferit y pagat ab sobre preu.

La reunió iniciada ab motiu de la ruptura de las relacions comercials ab Fransa, si se sab sostenir ab la deguda energia y ab l' inteligencia necessaria, no farà si volen gayre mal á una nació productora tan próspera com Fransa; pero en cambi pot produhir un inmens bé á una nació com la nostra tan abatuda y desventurada.

Quan los articles que produheix la nostra industria, distingits ab la marca del patriotisme, sigan més coneguts, serán més apreciats. Si las classes elevadas, aquellas que poden gastar, senten verdaers desitjos de favorirlos ab la séva predilecció, ja cuydarán los fabricants y productors d' elaborarlos ab la major perfecció possible, que si fins avuy han tingut de lluytar ab las facilitats que per entrar á Espanya trobavan en las tarifas dels aranzels y las pervertidas inclinacions dels consumidors favorables á tot lo extranger, podrán en lo successiu treballar degudament amparats de competencies ruinosas y lliures al mateix temps de prevencions injustas.

Y aixís com fins ara fa poch lo qu' era bó pèls vinaters redundava en dany dels industrials, avuy lo qu' en dany dels culliters de vi redundi, en benefici dels industrials pot traduhirse, ajudanthi tot-hom una mica.

Ja que han de deixar de venir diners de Fransa, cuidis de que á Fransa no se 'n vegin los diners espanyols: que 's quedin á casa que prou falta hi fan, per desarrollar la industria manufacturera, que durant tan llarch temps ha vingut sent lo sach dels cops, y que ja es hora de que trobi condicions propicias de activitat y desarrollo.

Del mal lo menos.

*

**

Y á propòsit de relacions entre Espanya y Fransa.

Mentres la frontera de aquests dos païssos era tan planera pèls productes industrials y agrícolas, que casi podia afirmarse que no existia, per lo que respecta als productes de la inteligencia, ha vingut tenint y té avuy dia encare una altura inconmensurable, que á penas hi ha medi de traspasarla...

No s' explica com Espanya que no té tractats de propietat intelectual ab las Repúblicas sud-americanas, las quals, per parlar la nostra llengua mateixa, s' apropian sense pagar drets de cap classe las produccions originals de nostres escriptors, reimprimeixen los séus llibres y representan las sévas obras teatrals, en cambi ha de assimilar, per lo que respecta á Espanya, 'ls drets dels autors francesos als dels autors nacionals.

Tot autor francès té dintre d' Espanya la propietat perpétua y absoluta dels fruyts del séu ingeni. Ningú sense 'l séu consentiment pot traduhir una obra, aixís passin anys y sigles desde la séva aparició. Lo dret de traducció ha de comprarse. ¡Y que no acostuman á mostrarse poch exigents los senyors autors francesos, amparats per la lley de propietat intelectual, y per las garantias que 'ls otorgan los convenis internacionals!...

Avants de qu' existissen los tals convenis, si dintre de un plasso determinat las obras francesas no s' havian traduhit, passavan á ser del domini públich. La industria editorial s' engrandia; la ilustració pública 'n beneficiava. Avuy un autor francès gosa, per lo que respecta á la propietat intelectual de las sévas obras, de las mateixas garantias que si hagués nascut á Espanya.

Nosaltres premetém que 'ls sud-americanos ens despullin impunement no ja del dret de traduhir, que aixó ells no 'u necessitan, sino de la propietat dels nostres llibres originals; y en cambi rodejém de tots los respectes imaginables als autors de llibres francesos.

¿Per qué?

Senzillament, per no perdre un sol instant lo concepte de *Quijotes*, perque 'ns resputin caballerosos é *hidalgos*.... ¡Condició de rassa!...

¡Pero qué dimontri!... Tal van las cosas, que 'l héroe manxego avuy no té rahó de ser. Lo criteri práctic, positivista, vulgar si 's vol, del séu escuder es el que predomina y es el que cal que s' imposi.

Los francesos que retxassan los nostres vins, sols per ser nostres, han de compendre que nosaltres admetrém los séus llibres que s' ho valguin, encare que sigan séus, pero que ja no estém disposats á pagarlos á pés d' or.

Rompém lo tractat intelectual, ja qu' ells cap inconvenient han tingut en rompre 'l tractat de comers. Després de tot, si traduhim los llibres qu' ells produheixen, sense pagar drets, conténtinse ab la gloria que ab aixó 'ls tributém; pero ab la gloria á palo sech, ab la gloria desinteressada. ¿No reconeixerém ab aixó sols la superioritat del talent dels séus escriptors?

Elogis tants com ne vulgan; pero á la bossa no hi toquem.

Los cambis están massa alts, perque tinguém de pensar en retribuir lo que bonament ens podém pendre.

Després de tot, la defensa es natural, y aquí no 's tracta sino de defensarnos.

Corneille y Racine en lo séu temps prenian per las sévas obras los assumptos dels poetas espanyols y no tenian cap empaig en dir:

—Estant declarada la guerra entre Espanya y Fransa, cap inconvenient té de haverhi en considerar las obras dels poetas espanyols com á botí de guerra.

Donchs avuy los temps imposan la necessitat de que l' oració 's fassi per passiva.

Y si 'ls autors francesos, victimas de las represalias, se queixan y 's desconsolan, acudin als vintaters del Rosselló y altras comarcas del Mitj-dia, que han sigut los més desesperats en materia de impedir la introducció á Fransa dels vins espanyols. Ab uns quants litros de *Beaujolais* vegin si poden ofegar las sévas penas.

Cada temps té las sévas exigencias.

Y ja ho diu l' adagi catalá: «Cada terra fa sa guerra.»

Un eco del Canadá:

Ha mort á n' aquell pais un ricatxo, deixant un testament en extrem original.

Figúrinse que de lo únich que 's preocupa 'l difunt es de que la séva mort no produheixi la menor tristesa. Als hereus y legataris que fassin veure que s' entristeixen los hi retira la herencia y 'ls legats. Res de posarse dol: al enterro vol que hi vajin ab los vestits més clars y ab un pometa de fiors al trau. Ell mateix prescriu que se l' enterri ficat son cos en una caixa folrada de satí vert y l' interior de rosa ó blau; que 'ls caballs del carruatje mortuori siguin blanchs y portin plumeros vermells, y que darrera de la comitiva segueixi una música tocant ayres alegres.

Al tornar del enterro disposa que 'ls convidats celebrin un gran tech, presidit pél retrato del testador, y que darrera del ápat s' efectuhi un ball, també en presencia del retrato del difunt.

En una paraula, Mister Adolph Raghelán, que aixís s' anomenava aquest bon senyor, ha volgut destruir per medi de son testament totas las tristesas que solen acompanyar á la mort de un individu, tristesas que si son fingidas constituheixen la més ignoble de las hipocresias, mentres que si son reals y verdaderas argüheixen una carencia total de serenitat y reflexió sensata.

Perque, vamos á veure, ¿no es, per ventura la mort, l' acte més natural, més precís, més inevitable de la existencia? ¿A qué donchs, afligirse y desesperarse, pél cumpliment de un efecte de la vida tan necessari com la mort?

¿No asseguran los creyents que darrera de aquesta vida n' hi ha un' altra de millor? ¿Donchs á qué entristirse perque un amich ó parent millori de posició?... Aixó en certa manera constituheix una gran inconseqüencia.

¿Volen—com pretenen altres—que ab la mort s' acabi tot? ¿Creuhen que darrera dels afanys y neguits de la existencia, comensa l' etern descans, lo no res? Donchs també la mort se presenta baix un aspecte agradable, ja que no hi ha res més descansat que l' eterna inmovilitat, una dormida de la qual no s' ha de despertar may més.

Mister Raghelán ho ha comprés, y entre altres motius que alega per justificar l' alegria que al morir l' embarga, n' hi ha un, que no ha pogut menos de interessarme. Diu lo textador: «Considerant

que un cop haja mort, ja no hauré de preocuparme de la mala calitat dels cigarros...»

¡Home admirable!... ¡Ab quanta més alegria no hauria mort aquí á Espanya ahont vivim fatalment condemnats á xuclar lo veneno pudent y asquerós de la Tabacalera!...

P. DEL O.

DESENGANY

EN UN BALL DE MÁSCARAS

Febrós, de bras ab tú, pregante anava que de ta mascareta 't desprenguesses, sols pera que á ma vista 't presentesses ab lo rostre ideal que imaginava.

Jo veyta ta barbeta y 'm dapnava perque altre encant qu' aquell no m' ensenyesses; y com tú de mos prechs, cruel, te mofesses, de lograr mon anhel desconfiava.

Ton cosset vincladís, prou me dalia, com tos contorns y ta arrogant figura, y l' ardor de tos ulls al cor sentia...

Vas descobrirt' per fi; y l' il-lusió pura que 'm nodria 'l cervell, vares tronxar...

¡tú home!! ¡Qui s' ho havia de pensar!

T. P.

RUMORS

Mirínse ab detenció la cara de qualsevol polissón y desseguida compendrán que aquí passa alguna cosa grave y peliaguda.

Fa uns quants dias que en lo nostre cel s' hi veuhen núvols negres y amenassadors. Estém en vigílias d' algun aconteixement formidable, d' un succés extraordinari, d' una cosa d' aquellas que van per las *últimas horas* y pels romanosos.

¿Qué será aixó?... ¿cóm vindrá 'l cataclisme?

—Jo de cert no ho sé—'m deya un senyor qu' en assumptos rars y misteriosos hi es molt intel·ligent:—l' únich que m' atreveixo á assegurarli es que estém sobre un volcán.

—¿En qué 's funda? ¿qué ha vist per abrigar semblant creencia?

—Una pila de cosas. ¿Ja sab aixó de la mar vella?

—¿Qué? ¿qué hi ha sortit una ballena potser?

—Hi ha sortit, que ara van á fortificarla ab canons de nou sistema, d' aquells que allargan fins á Mallorca.

—¡Ah! ¿Qué vol dir que 'ls mallorquins tractan de venir á inquietarnos y ab aquests canons los picarém las crestas?

—No se 'n burli, que 'l perill es mes serio de lo que vosté 's figura. Aquests canons han de servir per defensarnos d' una invasió extranjera.

—¡Vaja, ja ho entench! Cremats perque 'ls hem carregat los diets del xampany, los francesos deuen volguer venir á buscarnos bronquina...

—¡Qui sab! Francesos, ó inglesos, ó italians, alguna cosa 's deu teme d' algú. Perque ja pot comprendre vosté que si no haguessin de utilitzarlos, no 'ls hi colocarian aquests canons allí á la platxa.

—Potser portan un altre objecte. ¿No diu que arriban á Mallorca?

—Induptablement.

—Donchs tal vegada han de servir per enviarhi

Al *Suis* son gent de rals
y, es clar, deixan los preus alts.

RESULTAT DEL

Y per justificar la situació
ens donan xocolata... ¡ab toballó!

las cartas á canonadas, en lloch d' enviárlashi ab aquests vapors tan calmosos que ara hi há.

—¡Sí, sí; fassi broma! Ja m' ho sabrà dir quan senti 'l créch...—

La veritat es que desde que s' ha parlat d' establir aquesta bateria, hi ha personas que veuen baterias per tot arreu.

—¿Sab ahont diu que també 'n colocarán una? —m' explicava la dóna que 'ns renta la roba.

—¿Ahont? ¿Al passeig de Gracia?

—No senyor: als claustres de la Catedral.

—¿Per tenir las ocas á rotllo?

—No li sabria dir: lo cert es que 'l noy m' ha conat que havia vist com hi entravan canons.

—¿Canons... ó canyerias de gas?

—¡Ah!... Vel'hi aquí una cosa que no hi pensat á preguntarli.—

Es tant lo que la gent va esbarada, que qualsevol bulto li sembla un exércit y qualsevol soroll una descarga de fusells.

Dilluns per allá al Ensanxe van sentirse un parell de tiros.

¡Bo! ¡ja hi som!...

—¡Ay!—deyan los transeunts, sense sapiguer si assentarse á terra ó posarse á corre—¡dos tiros! ¡estém perduts!... ¡Deuen ser los moros ó 'ls francesos que baixan de la Montanya pelada!

—¡No s' alarmin!—cridava un ciudadá, groch... com la cera groga (perque hi ha cera de molts colors) procurant fer lo cor fort y restablir la confiança:—no tinguin por, que dos tiros no son res...

—No, pero pel que 'l tocan, son bastant...—

La saragata va durar una bona estona, fins que 's va averiguar que lo dels tiros no tenia importancia.

A la quenta 'ls havian disparat dos senyors que en aquell instant acabavan de disputarse amistament.

Però apart d' aquestas falsas alarmas, que demostran que 'ls barcelonins son gent digna y aficionada á escorre 'l bulto, s' ha de confessar que en l' actual moment históric se respira un baf de guerra que fa fredat.

Tothom n' está convenent, tothom ho compren aixís mateix; pero ningú sab explicarse satisfactoriament la causa.

—¿No troba—diu un, fent una mueca significativa,—no troba que l' horisont está ple de boyras?

—¿Y tal!... Pero ¡qui sab! ¡potser es fum de tabaco!

—¿No es mal tabaco lo que se 'ns prepara!

—¿Qui? ¿quán? ¿per qué?

—Escorcóllim: no mes sé que 'l general Blanco s' ha comprat una pila de mitjons de campanya y que 'ls soldats tots dormen als quartels.

—Lo raro seria que dormissin á la *pajarera* del Parque...

—No; lo raro será que qualsevol demati al llevarnos no trobém Barcelona completament arrasada y feta á micas.—

Ja se 'n senten de opinions y parers que semblan resoldre l' enigma; pero son tan contradictoris y oposats, que es impossible fiarse de cap de ells.

Uns diuen que aquesta efervescencia es promoguda pels cafeters, en vista de que la puja del café 'ls ha sortit *un poquito desigual*.

Altres ne donan la culpa als esmolets y demás gent d' acció de la colonia francesa, en revenja de la ruptura del tractat de comers.

Altres suposan que es cosa del clero, per veure si aixó dels enterros y 'ls funerals s' anima una mica.

Fins hi ha qui opina que aquests rumors alarmants los propalan los bacallaners per obligar als espantadissos á fer bona provisió de bacallá.

¿Qui está mes en lo just? Lo temps ho dirá,

quan l' hora ne soni,

quan l' hora ne sia.

Jo entre tant, m' atinch al consell que va donarme ahir un municipal que sol ferme algunas confidencias.

—Visqui tranquil—va dirme—por ahora no hay res determinat. Cuando haya d' haber alguna cosa, ya lo conecerá vosté enseguida.

—¿En qué?

REBOMBORI DEL CAFÈ

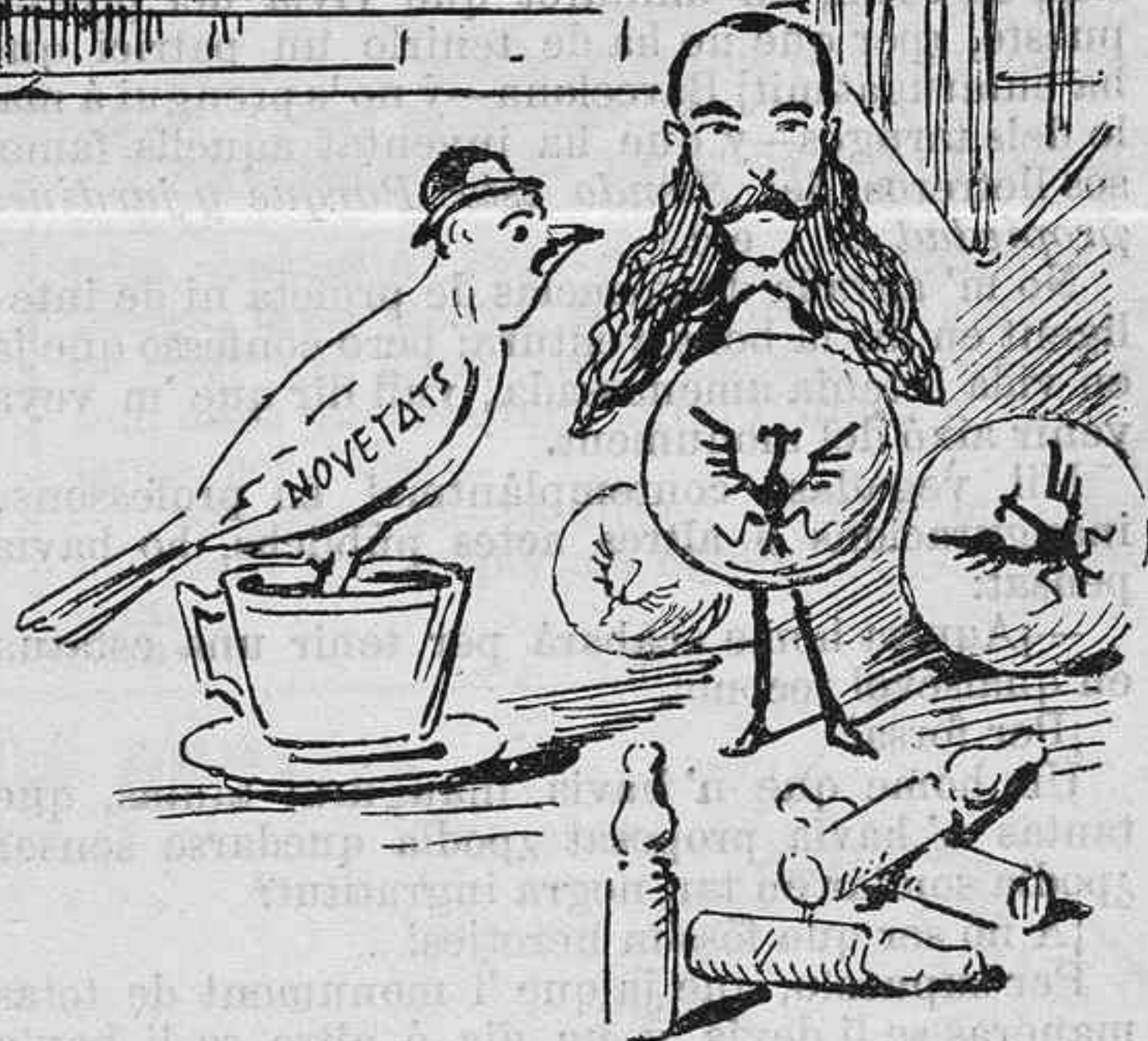
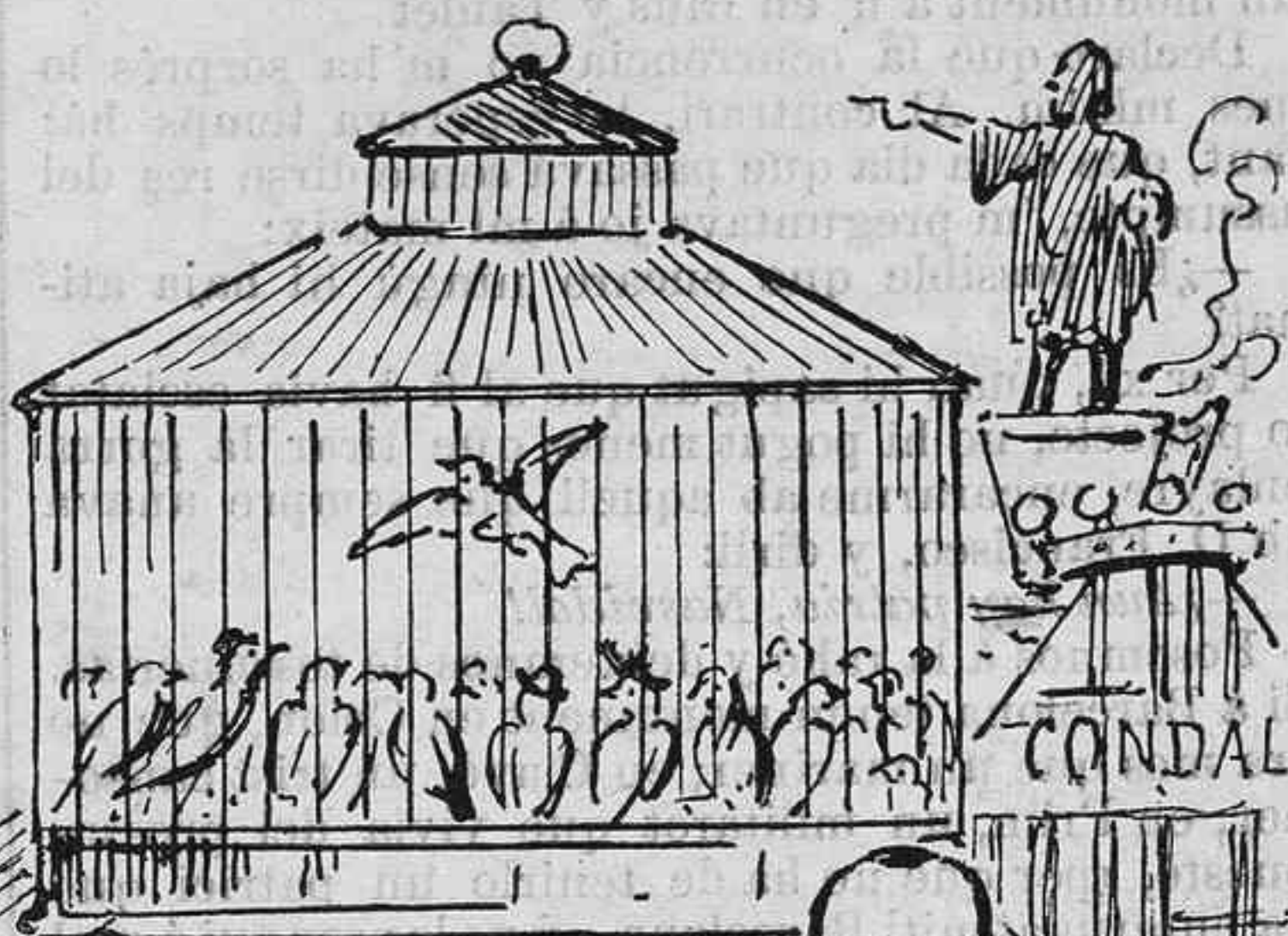
Lo *Continental*, tossut:
dels 30 no s' ha mogut.

—En l' entarugado de la Rambla. Lo dia que vea que hi tiran sorra, ya puede dir: ¡Ahora sí que va de veras!

A. MARCH.

AL PARADÍS

—¿Donchs quedém aixís, salero?
—Sí, Lluiset, quedém aixís:
—Que á las quatre en punt l' espero al carrer del Paradís.
—Allá á la pedra més alta ¿li está bé?—M' está molt bé:
—Ara que no hi fassi falta,
—¡ca, home, ca, no hi faltaré!
—¿Sab qu' es un lloch que m' agrada per céntrich y retirat?
—¿crech qu' es de poca passada?
—Sí, pró més d' un s' hi ha encallat!
—Si aquella pedra rodona fos fonógrafo!... —¿Vol dir que com per sort no enrahona lo que un diu ja ho pot sentir?
—Vull demanarli una cosa...
—¿Perqué no ara?—Es precis que la cosa més hermosa li demani al Paradís.
—¡Ay Lluiset qu' está de broma! ¿qu' escull pot ser lloch semblant perque li dongui la poma tal com vá fer Eva á Adan?
—Vosté entén mal l' idea meva.
—¿Vol dir que 'l seu pensament es que jo no haig de fer d' Eva ni que allí hi ha cap serpent?
—Natural, sent prop d' un temple ja s' es á casa de Déu.
—¿Y si hi hagués, per exemple, lo diable detrás la creu?
—No siga tan mal pensada!
—Es una suposició:
—Vosté sí que á la mirada dú lo diable tentadó.
—Apunti 'l que... —¿Que li apunti?

Pajarera, 'l de las Botxas, Canari y altres cafés han tornat als preus de sempre com si no hagués passat res.

—Sí, home!... —Ca, res d' apuntar! fins ser allá no 'm preguntí:
—y donchs m' hauré d' esperar!...
—En sent al lloch li asseguro.
—M' esperaré si es aixís, no 'l vull posá en un apuro.
—Ja me 'n treurá al Paradís!
—Donchs, quedém aixís, salero.
—Aixís quedém, Lluiset.
—Pensi que impacient l' espero al punt més alt y á peu dret.
—Allá á la pedra més alta:
—A la més alta precis:
—¿qui es la tonta que hi fa falta havent d' entrá al Paradís?

L' HERÉU D' HORTA.

LO MÈU VOT

¡Bravíssim!... M' agrada la idea, ¿Que de quina idea parlo?

¡Hombre!... ¡Si salta á la vista! D' aquesta que alguns venerables regidors han tingut, d' aixecar un monument á n' en Rius y Taulet.

Declaro que la ocurrencia no m' ha sorprés lo mes mínim. Al contrari, la esperava temps há: tant, que cada dia que passava sense dirse res del assumpto, 'm preguntava jo á mi mateix:

—¿Es possible que encare ningú hi haja atinat?

Per xó, quan hi sapigut que al fi havia esclatat lo projecte, no hi pogut menos que tirar la gorra enlayre, encararme ab aquell que sempre anava ab D. Francisco, y dirli:

—¡Aun hay patria, Nasvidal!

Posemnos á la rahó y deixemnos de tossunerias. Si á Barcelona tenen monument en Colon, que no era mes que un mariner; en Clavé, un trist cansoner; en Prim, un militarot que vivia del pressupuesto, ¿per qué no ha de tenirlo un patrici que ha entarugat mitj Barcelona—y no 's prengui á mal lo dels tarugos—y que ha inventat aquells famosos lletreros de: *Siendo estos Parque y jardines propiedad de... etc.?*

No m' agrada donármelas de profeta ni de intelligent en dir la bona-ventura; pero confesso que ja en vida li tenia amenassada, vull dir que 'm veyá venir aixó del monument.

Mil vegadas, contemplántmel en professons, inauguracions ó altres actes públichs, ho havia pensat:

—¡Aquest home acabarà per tenir una estatua en qualsevol reconot!

¡Per forsa!

Un home que n' havia inaugurat tantas, que tantas n' havia proposat ¿podia quedar-se sense? ¿podia somiar en tan negra ingratitut?

¡A no ser que fóssim heretjes!...

Per supuesto, que ja que 'l monument de totas maneras se li devia y un dia ó altre se li havia de fer, valia mes que li haguessin aixecat en vida.

No per res, sino perque l' home hagués pogut assistir á la inauguració de las obras, fent un discurs de aquells tan hermosos y retumbants que ell solia prodigar per tot arreu.

Perque—posemnos las mans sobre la conciencia—si las ánimas senten y tenen comunicació ab la terra y s' enteran de lo que aquí passa, ¡quin torment passarà l' ánima d' en Rius y Taulet al veure que 's comensa 'l monument y que ell no pot colgar la primera pedra!

Bo es, siga com siga, que al fi s' haja recordat aquest deber ineludible y sagrat, que fins avuy havia quedat en l' olvit.

Ara lo que convé es que 's mediti bé 'l dibuix del monument y que 'ls planos no siguin fets per cap pelacanyas. Res de fullaraca y adornos de similor: un monument expressiu, eloqüent, gráfich; que ho digui, que ho canti, que ho publiqui tot.

Y lo que mes recomano es que la tal estatua no s' aixequi en qualsevol puesto.

Per mí s' ha de colgar en lo carrer del Infern.

En'recort de las iniciativas de D. Francisco, que convertiren á Barcelona en un infern de planys, trajerias y lamentacions.

MATÍAS BONAFÉ.

DEIXA DIR

Deixa que diga la gent,
si jo t' estimo y m' estimas;
deixa que diga la gent,

si tú ets l' amor de ma vida.

Acóstat á vora meu,
y miram com sempre 'm miras;
val més lo llamp dels teus ulls,
que l'or que cega la vista.

Móstram tos llavis de mel,
y tas galdas carmesinas;
deixa que hi fassi un petó,
qu' es foch del cor que t' estima

Deixa que posi mon front,
ben apropet de ta sina;
y allí que escolti 'ls batéchs,
de l' aucelleta que hí nia.

Deixa condormir mas penas,
á l' opi de tas caricias;
mentres reculls dolsament
l' alé que ton ser revifa.

Deixa que diga la gent,
si jo t' estimo y m' estimas;
deixa que diga la gent,
si tú ets l' amor de ma vida.

ADOLF CAMPS Y CORTÉS.

LO PRIMER CLIENT

Després de tants insomnis, penas, afanys y disgustos, per fi havia arribat á la cima de las mevas aspiracions. Ja tenia 'l títul: ja s' havia acabat la época de la desdineritis; are no 'm faltaria may un duro á la butxaca. ¡Qué diantre! Ab tal que 'm vingués un malalt crónich á visita diaria y tenint un parell de visitetas fora de casa, ja n' hi hauria prou. Al comensar no 's pot pas tampoch volguer matarho tot, vull dir... curarho tot.

Aquesta y moltras altras reflexions m' havia fet davant de la taula ministre de noguera comprada feya vuyt dias, tot contemplant la llibreria nova plena de llibres ben enquadernats, ab cobertas luxosas y de colors llampants.

Tenia un despaig, vamos, que no hi faltava res. Feya realment goig. Aquell parell de prestatjes de fusta negra treballada, plens de frascos de tota mena, ab los medicaments mes necessaris per las ocurrencias de moment y reactius pera practicar los análisis que s' oferissen pera esclariment de diagnóstichs; aquell altre armariet de vidres, ab lo pulverizador de vapor, un farceps nou de trinca, la cartera, speculums, la capsá d' operacions ober-ta perque tothom vegés la lluentor dels instruments; aquells quadros de la paret que representavan homes sense pell, mostrant l' un tot lo seu sistema nerviós y l' altre l' aparato circulatori; lo grabat copia del quadro de Rembrand titulat *La leçon d' Anatomie*, y servint de fondo á tot aixó un paper de color de xocolata, acabava de donar un aspecte de severitat al conjunt, que havia d' impresionar necessariament als clients.

Los diaris ja havian portat la gacetilla reglamentaria anunciant la meva llicenciatura; en la porta de casa s' hi destacava la brillant placa de porcelana, las tarjetas anavan repartintse entre amichs y coneguts. En ellas s' hi llegia 'l meu nom y á sota hi deya: *Consulta gratuïta, de 11 á 12 de la mañana y Consulta de 2 á 4 de la tarde*. Per comensar, vaig pensar jo, ja ni ha prou ab dos horas, me sembla. Ja no hi faltava res. Fins m' havia provehit d' una llibreta (com que soch tan

desmemoriat) pera apuntarhi 'l nom dels malalts ab lo corresponent diagnòstich y 'l tractament.

En fi, tot estava llest: sols faltava que vinguesin los clients.

Va passar lo primer dia. No va vindre ningú: ja m'ho pensava.... Encare no se sabia....

Lo segon dia no vaig esser mes afortunat. Tampoch vinguè una ànima. Ni pagant, ni sense pagar.

Per fi, 'l tercer dia, serian dos quarts de tres, quan desde 'l despaig, després d'haver sonat lo timbre de la porta, vaig sentir una veu d'home que deya:—¿Hi fora 'l senyor metje?

Y tant si hi soch, pensava jo entre mi. Vamos, per fi 's determinan.

La minyona va obrir la porta y l'home va entrar. Un moviment instintiu de curiositat y agrahiment va ferme dirigir los ulls a la porta. Era un senyor primet, de bigotí negre, ni alt ni baix; no anava tronat, pero tampoch ben vestit.

Qui sab quin mal tindrà aquest home, anava pensant jo; l'aspecte es de tuberculós; pero ¡psé! aquest color tan grogot fins sembla de fel sobreixit....

—Servidor de vosté. Fassi 'l favor de sentarse. M'hi haig de mirar ab aquest senyor, ¡caramba! anava cavilant jo; per mi no es un home com los altres, perque ben mirat aquest malalt es la primera pedra del edifici de la meva fortuna....—Posis lo sombrero; no fassi compliments.

Ell va seure's en un silló y arreplantme jo en la

meva poltrona, després d'un curt espay de quietut, vaig dirli ab tota la dolsura y bons modos:

—Y bé ¿de qué 's queixa vosté?....

—¡Ay!—va dir ell alsant los ulls al sostre.—Me queixo de que no puch donar menjar als meus fills qu' están morintse de gana, y venia á suplicarli que si 'm pogués afavorir....

¡Quina descepció!

—No estich per donar quartos: prou feyna tinch per mi,—vaig contestarli sense deixar-lo acabar.

Lo castell d'ilusions que m'havia forjat se desfeya com un bolado. ¡Adeu esperansas! ¡Quina primera pedra!....

—Oh, encare vosté no sab que jo D. Antón Sacanell, soch metje com vosté, y tot y la carrera, me moro de fam.

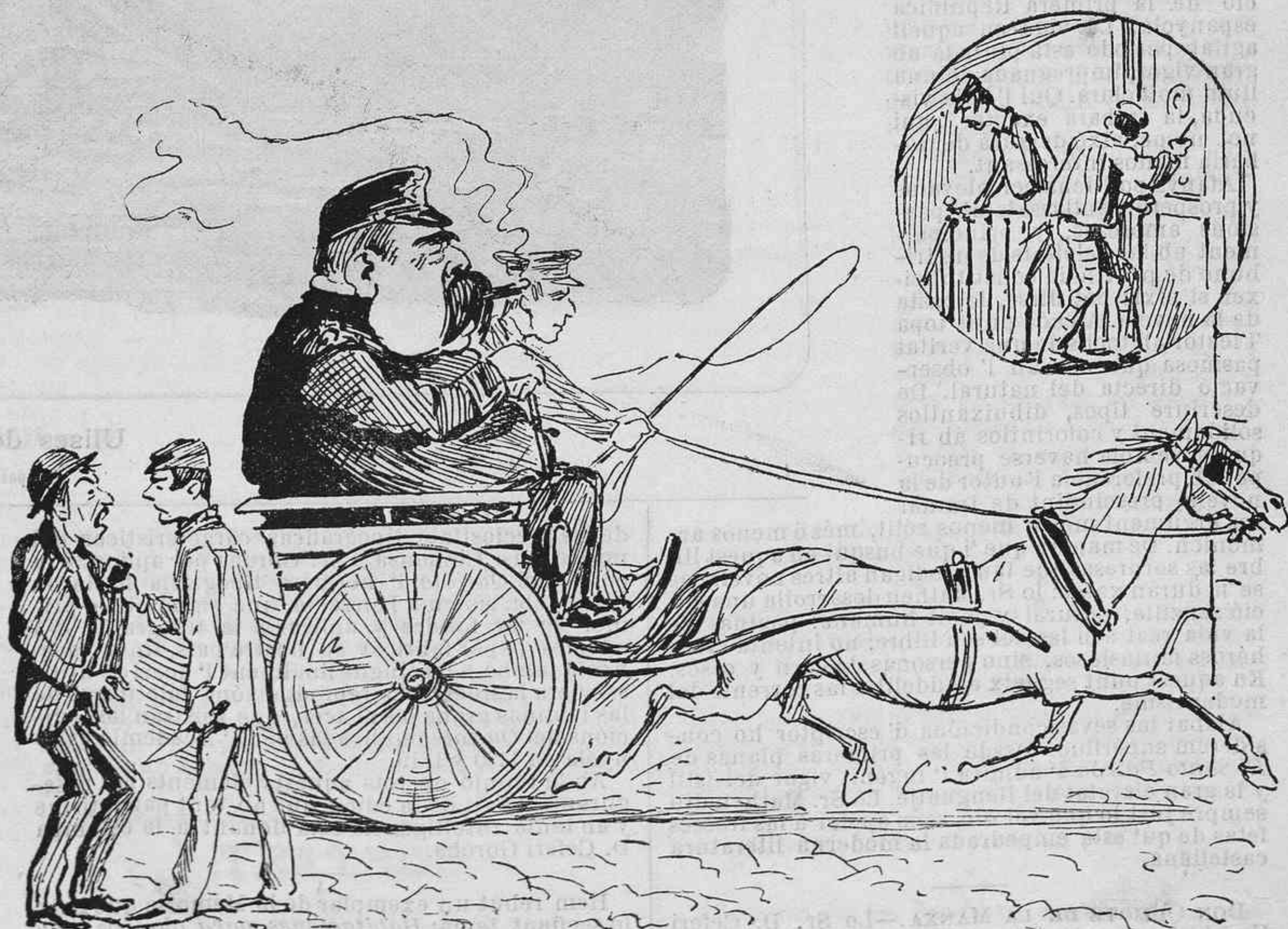
—¡Qui! ¿vosté metje?—vaig replicarli indignat y sens poguerme contenir.—¿Vosté metje? Lo qu'es vosté un farsant, un trapella, un gandul, un....

L'home per tota resposta va entregarme la cédula y 'l titul académich.

Y efectivament, era metje. Jo estava horripilat. Era metje y 's moria de gana ¡horror! Aixó era trist, tristíssim. Pero ¿pera aixó, exclamava jo, passém tants afanys, per morirnos de gana al cap de vall? ¡Oh! ¡Cóm está la societat! Y vareig treurem de la butxaca mitj duro, l'única moneda que tenia, per donarli.

—¡Oh, gracias—va dirme;—lí dono las mes expressivas gracias per ma familia, per ma pobre familia....

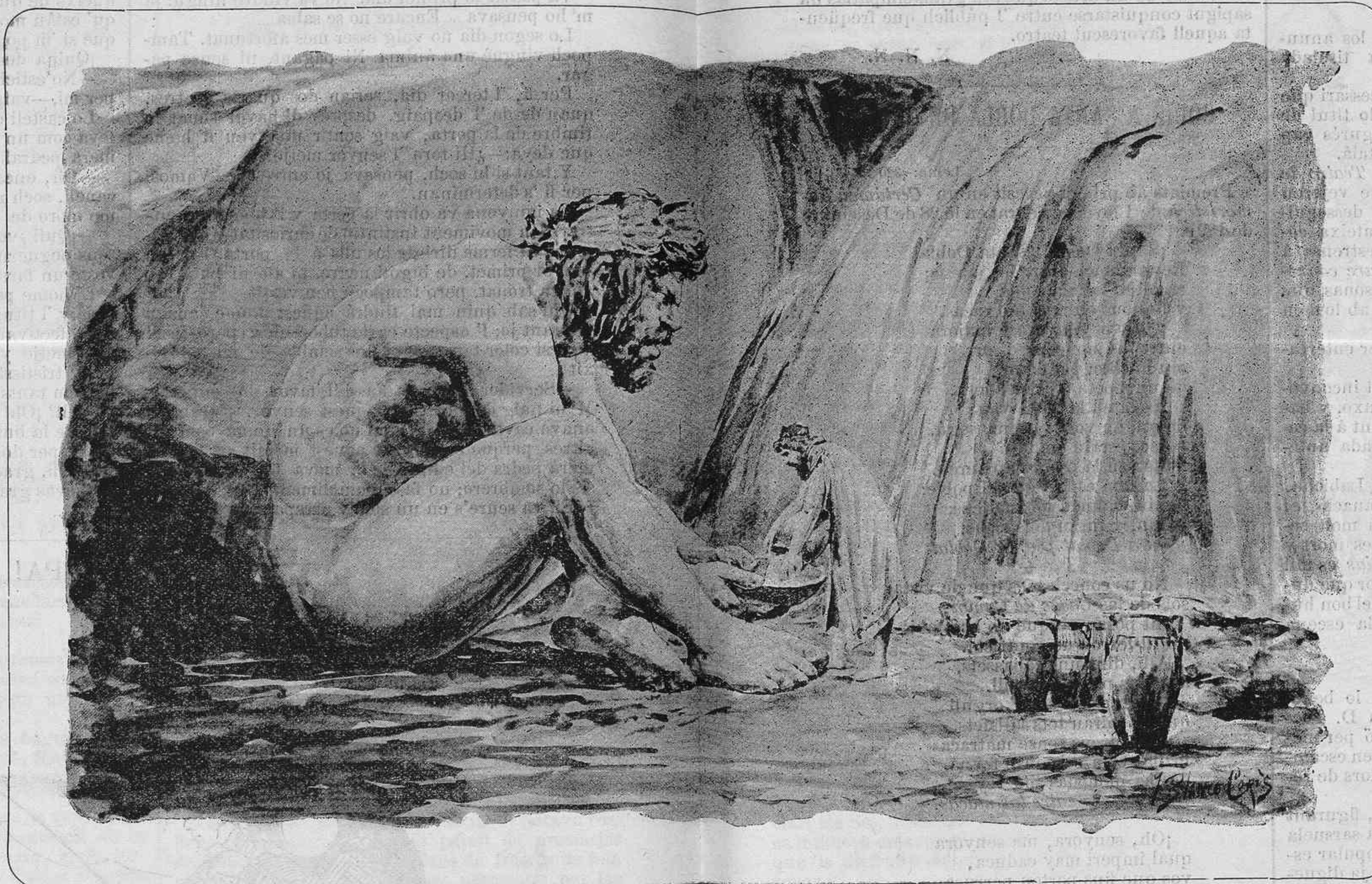
¡VIVA LA PEPA!

Lo senyor Aleu, tot tranquil,
fent lo pollo, passejant...
y en tant, per carrers y pisos,
los senyors lladres, robant.

PÀGINAS ARTÍSTICAS

(DIBUIX DE J. BLANCO CORIS)

Ulises donant beure á Polifemus

(Composició inspirada en lo poema d' Homero)

de las preciositats tipogràficas características del nostre país. Comensa 'l Sr. Gorchs per aplicar á la edició del *Quijote* l' hermosa tipografia bastarda espanyola, sistema Iturzaeta, que siguiu ell lo primer en fer fondre y aplicar a la tipografia: usa ademés paper fabricat en nostre país, tinta espanyola també y ha tingut finalment l' acert de utilitzar pera la ilustració reproduccions fotolípicas de las láminas grabadas al acer, que ilustran las edicions del *Quijote* publicadas per l' Academia espanyola en 1780 y 1819.

Ab la reunió de tots aquests elements pot assegurar-se l' éxit de la edició que ab tant patriotisme y ab tanta inteligencia está donant á la estampa D. Ceferi Gorchs.

Hem rebut un exemplar de la Memoria que baix lo següent tema: *Habitaciones para obreros.—Su estado actual.—Necesidad de reformarlas.—Medios conducentes á este objeto*, escrigué lo Dr. Don *Enrich Robledo Negrini*, la qual servi de base á l'

amplia y lluminosa discussió que tingué efecte en la secció de Ciencias Exactas y Naturals del *Ate-neo barcelonés*, durant lo curs de 1890 al 91.

Lo treball del Dr. Robledo es concienzut y revela 'ls variats estudis que per l' estudi de un tema tan interessant ha practicat lo seu autor.

SENSE DONA.—*Monólech en un acte y en vers*, original de LLUIS MILLÀ y JOSEPH PONT.—Hem rebut un exemplar de aquesta producció, representada ab aplauso en distints teatros de Catalunya.—N. N. N.

TEATROS

PRINCIPAL

Los *inglis* se 'n han tornat al seu país, comprenent que aquí ab las pantomimas no farian fira.

—¡Passiho bé!...

Y tot just havia arribat á la escala que jo, agafant la llibreta de memorias que tenia per estrenar sobre de la taula, escribia en la primera plana: «Antón Sacanell. Diagnóstich: gana. Tractament: deu rals.»

DOCTOR MIGRANYA.

LLIBRES

EL SANTO PATRONO, novela per D. JOSÉ M. MATHEU. No es la primera vegada que tenim ocasió de ocuparnos de aquest distingit escriptor. Si mal no recordem d' ell varem parlar ja fa algun temps á propòsit de la seva anterior novela *Jaque á la REYNA*, encomiant ab justicias notables condicions literarias. Aquestas resalten ab lo mateix esclat en lo llibre que tenim á la vista, qu' es una nova novela qual acció en sa primera part se desrolla en una ciutat secundaria del interior d' Espanya, pera continuar á Madrid, ahont se trasladan sos més importants peronajes, portats allí pel trágul de la política. L' época de la novela es l' any 1873. Los principals episodis engranan ab los successos inherents á la proclamació de la primera República espanyola. La vida en aquell agitat periodo está pintada ab gran vigor, impregnada de una llum molt clara. Qui l' haja viscuda, la trobará exacta; i qui no, no per aixó deixarà de trobarla menos interessant.

Afanys poliúichs per elevarse y prosperar, enllassats ab passions amorosas, y principalment ab las veleitats de un tribuno de provincia constituixen si aixís pot dirse, la pasta de la novela. A cada punt topa 'l lector ab tochs de una veritat pasmosa que acusan l' observació directa del natural. De descriure tipos, dibuixantlos sólidament y colorintlos ab riquesa, sembla haverse preocupat ab preferencia l' autor de la novela, prescindint de tramitar un argument més ó menos sólít, més ó menos armónich. De manera que 'l que busqui en aquest llibre las sorpresas que tan prodigan altres novelistas se 'n durán xasco: lo Sr. Matheu desrolla una acció senzilla, natural y molt humana: páginas de la vida real son las del seu llibre; no intenta crear heroes fantasiosos, sino personas de carn y ossos. En aquest punt segueix ab fidelitat las corrents del modernisme.

Alabar las sevas condicions d' escriptor ho considerem supérfluo. Desde las primeras planas de *El Santo Patron* s' admira l' ingènit vigor del estil y la gran claretat del llenguatge. Lo Sr. Matheu diu sempre just lo que vol dir, sens apelar á las frases fetas de qu' está empedrada la moderna literatura castellana.

DON QUIJOTE DE LA MANXA.—Lo Sr. D. Ceferi Gorchs ha comensat á publicar una edició especial de l' obra mestra de la literatura espanyola, en una forma que aplaudiran de segur tots los amants

Ja ho teniam previst.

Aquella manera de divertir-se era massa inglesa, y aquí no se sosté tan fácilment un espectacle exòtich y que no encaixa prou bé ab lo nostre temperament.

No pot dirse en absolut que desagradés; al contrari excitava certa curiositat; pero 'l sentiment de curiositat no basta per omplir un teatro de las dimensions del *Princípal*.

Ab motiu de la retirada dels inglesos, de moment ha quedat aquest sense exercici.

LICEO

Després del diumenje van quedar suspesas per alguns dias las representacions del ball *Excel-sior*.

En los primers moments corrian malas noticias, suposantse que la llum se retirava. No parlo de la llum eléctrica, sino de aquella altra llum que surt del porta-monedas y que te 'l gran privilegi de moureho tot.

Pero, posteriorment, sembla que las cosas han tornat á arreglarse. Lo ball, á partir de anit havia de tornarse á posar ab algunas reformas en las decoracions y ab lo cambi de la primera bailarina, que ab tot y valer molt, havia de ser substituïda per la Rossi, aplaudida ab tant deliri en anteriors temporadas.

Veurem si ab aquests bons desitjos de agradar, lo públich correspón als esforços de la empresa.

CIRCO BARCELONÈS

S' ha posat en escena *La Bruja*. Algunas de las pessas principals de aqueixa coneguda sarsuela sigueren aplaudidas; pero en conjunt se resentí l' espectacle de falta d' ensaigs.

Aixís es que l' aplaudida producció de Ramos Carrión y Chapi no ha lograt aguantarse en lo car-tell tot lo temps que d' altra manera tal vegada hi hauria figurat.

ROMEÀ

Un error de caixa va fernos dir en un dels números anteriors que *La Novicia* de 'n Frederich Soler era un monólech sent aixís que es un diálech.

Aixó 'ns ha valgut una brometa de un periódich semanal, que per lo vist no comet may lo mes mínim descuyt. Res mes hem de dir per rectificar aquest involuntari error, tant mes tractantse de una obra que per l' éxit que ha tingut *novicia* 's quedarà, sense arribar á professa.

**

A benefici del Sr. Borrás va estrenarse un monólech titulat *Ni solter, ni casat: viuudo*. Lo públich lo rebé ab agrado y volgué saber lo nom del autor, que resultá ser lo Sr. Olivé.

TIVOLI

Continúa l' *Olla* al foch.

Y es probable que bulli molt temps, dada la numerosa concurrència que cada nit acut á aquest teatro.

NOVEDATS

A benefici de la Sra. Parrenyo deyan los anuncis que 's reproduiria la comedia titulada *Africa*.

Per reproduhirse una comedia es necessari que previament s' haja representat, y ab lo titol de *Africa* ni jo ni ningú recordava que figurés cap producció en lo ja numerós repertori catalá.

Las personas que dillúns assistiren al *Teatro de Novedats*, apenas tirat lo teló, desde que vejeren las primeras escenas, sortiren de duptes desseguida. *Africa* es, *mutando, mutandis*, la mateixa comedia que ab éxit desgraciat s' havia estrenat á Romea anys enrera ab lo titol de *Lo Pare conveniencias*, y á la qual moltes de las personas que presenciaren la séva cayguda batejaren ab lo nom de *Lo Pare inconveniencias*.

Jo que la vaig veure morir, la tenia per enterrada feya temps.

Lo séu autor, no obstant, no ha tingut inconvenient en desaparedarla, treurela del ninxo, y batejada ab un nou titol, portarla novament á la escena, sufrint una sort idéntica á la vegada anterior.

Basada en una preciosa producció de Labiche, *Africa* constituheix una verdadera profanació. Si 'l gran Labiche visqués, tendria motius molt serios per enfadarse. Desgraciadament ja es mort y la segona edició del *Pare Inconveniencias* es mil vegadas més morta que 'l célebre escriptor que durant tants y tants anys exercí 'l reynat del bon humor y de la gracia inagotable sobre la escena francesa.

* *

Lo próxim dillúns, dia 15, tindrà lloch lo benefici del simpátich y aplaudit actor cómich D. Frederich Fuentes, qui ha anunciat la funció per medi d'uns prospectes que imitan los que solen escampar pels carrers los xarlatáns expendedoros de remeys y específichs.

Lo programa consta de quatre pessas, figurant com á principal atractiu l' *estreno* de la sarsuela *Lo primer día*, original y en vers, del popular escriptor C. Gumá, essent la música, com ja diguerem, del distingit mestre Ricardo Gimenez.

Lo reparto d' aquesta sarsuela es lo següent:

Lola, Srta. Roca.—D. Ramón, Sr. Pigrau.—Domingo, Sr. Goula.—Pepet, Sr. Fuentes.—Federico, Sr. Oliva.

Desitjém al beneficiat molts aplausos y bona entrada, y als autors de *Lo primer día* un éxit de debó.

CATALUNYA.

Divendres de la senmana anterior doná 'l séu benefici l' aplaudida triple Carmen Pastor, la qual rebé del públich las mostrás de consideració qu' en semblants cassos s' acostuman.

Es á dir: aplausos en gran y en quant á regalos, tants com ne vulgan.

* *

Dimecres havia d' estrenarse una nova producció titulada: *1891 ó la vuelta del hijo pródigo*.

No 'm queda temps per parlarne, per qual motiu reservo ferho la senmana entrant.

Com també parlaré del benefici del Sr. Cerbón anunciat per aquesta nit, ab motiu del qual s'

anuncia l' estreno de una obra titulada: *El Prior y el Priorato*.

Per consegüent es d' esperar que aquesta nit lo *Teatro de Catalunya* estarà plé de gom á gom, tractantse de un artista que tan grans simpatias ha sapigut conquistarse entre 'l públich que freqüenta aquell favoregut teatro.

N. N. N.

GOIGS A SANTA DOBLA DE QUATRE

Lema: ¡320 rals!

Premiats ab primer accesit en un *Certámen humoristich* de Lleyda, celebrat en lo 28 de Desembre de 1891.

¡Santa Dobra! ¡Santa Dobra!
Reyna maca entre las macas;
escolteu la mia cobla
y fiqueus en mas butxacas.

¡Oh, vos senyora y majora
entre las monedas d' or,
oiu lo clam per favor
de un poeta que us adora.

Escolteu la trista veu
de qui en vos pensant, segú,
versos escriu en dejú
fentse en la panxa una creu.

La fam es lo Deu del poble:
veni, calmeu mos fatichs:
veni, y fugiu dels richs,
¡Santa Dobra! ¡Santa Dobra!

No us coneix mes que de vista:
sols de las *Casas de Cambi*,
'hont posan perque no arrambi
un fil-ferro que contrista.

Allí, dins uns cabassets,
á voltas plens á curull,
dels cambistas sou l' orgull
que us miran tots satisfets.

Al veureus sense matracas
brillar com sol sense feyna,
de las monedas sou reyna
Reina maca entre las macas.

¡Oh, senyora, ma senyora
qual imperi may caduca,
vos que fins porteu perruca
de fils d' or que s' avalora.

Vos que ab la cara groguenca
crehuen molts qu' esteu malalta
y res de aqueix mon vos falta
y res tenui de llamenca.

Vos que de *pessa* sou noble,
que llarga historia guarden,
escolteu la mia veu,
escolteu la mia cobla.

En tota ma vida trista
trescents vint rals he tingut:
may, may del mon he pogut
posarvos á cap de llista.

Si vos del clam vos planyiu
que us dedica eix trist poeta
que té la butxaca neta,
y vos ma cobla no oiú,

y voleu que ma carn flaca
forta se torni com ferro,
veni á mi, que no m' erro
y fiqueus en mas butxacas.

¡Santa Dobra! ¡Santa Dobra!
Reyna maca entre las macas,
escolteu la mia cobla
y fiqueus en mas butxacas.

Oremus: Cantats aquets goigs nou
dias seguits després de rentarse' ls
peus, es segur, que, si teniu vint
rals, no us faltaran cinch pessetas.

LLUIS MILLÀ

ESQUELLOTS

Lo famós *Diluvi* que deixa pa-
ssar senmanas y mesos enters sense
parlar ni citar lo nom de determina-
das personas que desempenyan cà-
rrech en l' Ajuntament, quan com-
prén que lo que hauria de dir d'
ellas redundaria en elogi de la séva
conducta, agafa péls cabells la pri-
mera ocasió que se li presenta, ab l'
afany de mortificarlas, sense consi-
derar que l' ocasió la pintan calva.

Y á fe que l' ocasió que ha agafat
ara últimament es més pelada que
'l més pelat imponent de la célebre
Salvadora.

Aném á demostrarho.

* * *
Suposa 'l *Diluvi* qu' en una de
las juntas internas celebradas per la
Comissió municipal de Bibliotecas y
Muséus, dos amichs nostres molt
volguts, los Srs. Passarell y Roca y
Roca, han inventat la picardia de
pretendre la creació de dos tallers,
un de vaciats en guix y un altre
de reproduccions metálicas, ab l'
idea exclussiva de colocar á dos
amichs. Es á dir: los Srs. Passarell
y Roca y Roca, parlant en plata, no
tenen altre propòsit qu' establir un
parell de canongias, perque á es-
pensas dela ciutat, las disfrutin du-
gas personas del séu agrado. Més
clar: los Srs. Passarell y Roca y Ro-
ca intentan crear empleos inútils per-
que 'ls disfrutin determinadas per-
sonas.

¿No es aixó lo que ha dit, Sr. *Di-
luvi*?

* * *
Donchs vaig á demostrarli que en aquesta ocasió
la passió li ha fet perdre 'l coneiximent com acos-
tuma á succehirli ab molta freqüencia.

En primer lloch es fals que 'l nostres amichs ha-
jan tingut la més mínima intervenció en la pro-
posta de la creació dels dos tallers aludits. Aquesta
proposta, continguda en la plantilla, procedeix de
la Direcció del Museo de reproduccions, que consi-
dera necessaria la existencia dels tallers aludits, tal
com existeixen en tots los Museos similars d' Eu-
ropa. Lo que han fet los Srs. Passarell y Roca y
Roca ha sigut compendre y apoyar aqueixa neces-
sitat, precisament baix lo punt de vista de las eco-
nomias, ja que l' existencia de dos jefes de taller
pot estalviar lo nomenclament de dos oficials técnichs
de aquells que sols serveixen per cobrar lo sou y
darse llustre. De manera que sense augment en lo
pressupost pot estar lo Museo més bén servit, va-
lentse d' empleats aptes per atendre á la vegada
que á la colocació dels objectes, á la séva reparació

LO GRAN MARISCAL ALEU

(rumbejant la seva creu)

—Don Joan, una pregunteta
y respongui ab bona fé:
aquesta creu ¿que li han dada
en premi... de no fer ré?

y á la séva reproducció sempre que siga necessari.

* * *
Respecte á las personas que podrán ocupar
aquests llochs cas de que 's crehin, no hi ha més
que consultar lo reglament, y 's veurá que ditas
plassas haurian de donarse per concurs. Cau,
donchs, per la séva base, l' imputació maliciosa del
Diluvi. Los mérits y las condicions dels concu-
rrents son lo que ha de prevaleixer; may l' amis-
tat, ni molt menos lo favoritisme.

Ja ho té entés lo *Diluvi*. Y en lo snccessiu tinga
per segur que ha de trobar sempre als nostres
amichs conseqüents en las sévas ideas, públicament
manifestadas, de moralitat y economia.

Ellas haguessen prevalescüt en los consells de
La Salvadora, y no hi hauria tants infelissos que
n' han anat geperuts per tots los dias de la séva
vida!

Lagartijo y Guerrita sembla que han fet las
paus.

Si fins las havian fetas en Cánovas y en Romero Robledo, ¿cóm se comprén que permanesquessin enemistats los dos célebres matadors?....

Diguém ab l' Evangeli:

«Gloria á Déu en las alturas...»

¡Y guerra als toros de mala voluntat!

L' altre dia vejé la llum en un periódich de la localitat un anunci judicial, trayent á subasta diversos objectes, entre 'ls quals s' hi troban los següents:

«Un molino para moler azúcar de hierro.»

Si es de ferro dols, ja té alguna cosa de comú ab lo sucre de canya.

«Un molino para moler canela de hoja de lata.»

¡Canyella de llaruna!

Vaja, sempre se 'n veuhen de novas.

Aixó es com lo d' aquell mantegaire que venia «medias negras para sacerdotes de estambre.»

Mesos endarrera 'l governador de la provincia prohibí als sabaters construhir calsat ab materials usats, porqueria evident, que pot ocasionar lo contagi de no pocas malalties.

Algüms sabaters varen recorre contra aqueixa providencia, y ara resulta que han guanyat lo plet.

Ab lo que se demostra que de un sol tret se protegeixen tres industrias: la dels sabaters, la dels metjes y la dels apotecaris.

¿Qui diu que á Espanya no existeixen homes de talent que 's desviuhen buscant invencions útils?

Podém no haver inventat lo vapor aplicat á la locomoció, ni la major part de las aplicaciones de la electricitat; pero en cambi...

Figúrinse que un vehí de Vitoria acaba de demanar patent de invenció per un procediment mecánich aplicat al volteig de las campanas.

Davant de aquest invent que 's desi l' Edison.

EN UN BALL DE MÁSCARA

— ¡Si sapigueses las ganas que tinch de menjar ostras!
 — No pot ser, noya. Ara, ab aixó del tractat de Fransa, no 'n venen d' alló... y com los alemanys las fan aquí mateix ¡calcula si serán dolentas!

FIGURINS PER CARNAVAL

(Repertori de *La Esquilla*).

L' amor fi de sigle:

Una guardia-civila

¿Quán ha posat ell los seus pensaments maravello-
sos á l' altura de un campanar?

Un eco lúgubre de Jerez.

A un dels quatre butxins que anaren á aquella
ciutat ab motiu de la execució dels anarquistas, va
preguntarli 'l redactor de un periódich:

—¿Es vosté l' executor?

A lo qual li va respondre ab molta flema:

—Si, senyor: per servirlo.

El *Cronista* de Sevilla dona una noticia alta-
ment engrescadora.

Una senyoreta de aquella ciutat molt reguapa y
sandunguera ha fugit de la casa paterna en com-
panyia....

—Bé, vaja, si—dirán vostés—lo de sempre, ha
fugit de la casa paterna en companyia de un xit-
xaretlo.

Donchs s' equivocan de mitj á mitj: ha fugit de
la casa paterna en companyia de 50.000 duros.

El amor y el interés
hicieron esta contrata:

—Si troban á aquesta nena
me la fan venir á casa.

La *influenza* que fins ara s' havia passejat per
Europa, repartint garrotadas á tort y á dret y fent
plorar á molta gent, sembla que ara últimament
l' ha donada per dedicarse al género cómich.

A tal efecte ha fet lo seu debut á Londres.

Las personas atacadas comensan per veure con-
vertir lo seu nas en una doble font. Vintiquatre
horas de destilació continua, y després la font s'
estronca.

Llavors lo nas comensa á inflarse, fins á adqui-
rir doble y triple tamanyo del natural. De manera
que fins l' home que 'l te mes fi y mes ben per-
filat,

una volta la *influenza*
á son gust li ha masegat,
se queda ab una tarota
que ni la de Nas-didal.

¿Eh, quina broma?

Un teatro menos.

Lo *Gayarre* está á punt de desapareixer.

Es un dels darrers que s' han construït á Bar-
celona y un dels primers que se 'n van.

La seva historia ha sigut curta y bastant acci-
dentada. S' hi han donat sempre funcions baratas;
pero no sempre s' hi han salvat las empresas, jus-
tificantse en certa manera lo que diu lo refrán: *Lo
barato es car.*

¡Pau als difunts!

Llegeixo:

«Per iniciativa del bisbe de Jaen s' ha establert
en aquella ciutat una petita red telefónica que po-
sa en comunicació 'l Palau episcopal ab lo Semi-
nari y 'l colegi dels Escolapis.»

¡La electricitat aplicada á las necessitats religiosas!....

¡Quins tips de riure no te de ferse Llucifer, ell que es l' inventor de totes aquestas bruixerías!....

Un gran certámen.

L' ha convocat un periódich titulat *La Cruz*, al objecte de commemorar de una manera digna 'l descobriment de l' América 'l dia del centenari.

A tal efecte ofereix dos premis que serán concedits als autors de las millors epopeyas que 's presentin inspiradas en los següents assumptos:

Primer. La guerra dels árabes á Espanya y la séva felis terminació ab la presa de Granada.

Segón. Lo descobriment y conquista del Nou Mon.

Los premis consistirán—aguántinse per no caure d' espatllas—en la quantitat de 25,000 duros cada un, y la Creu de Carlos III.

* * *

Vostés preguntarán sens dupte:

¿Com es possible qu' existeixi un periódich poseedor de 50,000 duros destinats á premiar á dos poetas?

¡Alto! *La Cruz* no disposa de aquesta quantitat ni de la centésima part d' ella. Lo que *La Cruz* se proposa, es obrir una subscripció pública, y quantingui reunits los 50,000 duros que necessita, otorgarlos als poetas que 'n resultin mereixedors.

Lo mateix farà ab la creu de Carlos III; ell no

NOTAS D' ART

Tipo oriental.

(D' un quadro del famós pintor catalá R. Tusquets).

pot concedirla; pero 's reserva 'l dret de demanar al govern que la concedeixi.

¿Y donchs, que 's figuravan?

Ni 'l mateix Colón, en lo moment de descobrir l' América devia quedar tan satisfet com los redactors de *La Cruz* en lo moment de acabar d' escriure aquest programa.

Lo marquès de Comillas, segons diu un periódich, ha contractat deu mil toneladas de sal de las salinas de Ibissa.

¡Anda salero!....

¿Qué voldrá ferne de tanta sal l' acaudalat Marqués?

No falta qui asegura que pensa aplicarla á las accions de la Trasatlántica, á fi d' evitar que se li tornin rancias.

La campanya dels cafeters encaminada á elevar l' import de las consumacions cinch céntims, no ha tingut efecte.

Al endemá mateix del acort ja hi havia cafeters dels conjurats que 's tiravan endarrera.

Los parroquiáns han guanyat... en apariencia á lo menos.

* * *

Perque si be 's considera la cosa, qui ha guanyat en realitat son los cafeters.

Els no tindrán l' augment de cinch céntims que pretenian imposarlos; pero lo qu' es lo dret de servir such de garrofas en lloch de café y infusió de sola de cuyro en comptes de rom; lo qu' es aquest dret ningú 'ls el quita.

En aquest punt los amos de café poden dir qu' ells tenen la cafetera pel mánech.

Un agregat militar á la legació japonesa de Berlin, ha tingut la famosa idea de tornarse 'n al séu país, fent lo viatge en burro.

Lo viatge desde Berlin á Corea, desde ahont s' embarcará pel Japó, exigeix la friolera de dos anys d' anar montat.

¿No 'ls sembla que ab dos anys, pot caure del burro més de una vegada?

Reflexió molt ingeniosa que feya un borrarxo per justificar la séva exagerada afició al amilich:

—¡Qué volen ferhi!... Me succeheix una cosa molt especial. Aixís que m' hi begut quatre ó cinch copas, jo ja no soch jo; y per lo mateix com que desde aquell moment soch un altre, n' haig de beure quatre ó cinch més, ó sino l' altre s' enfadaria y ab rahó.

L' altre dia un pobre andalús demanava caritat á la porta de una barberia.

—Dios le ampare, hermano—vá dirli un dels fadrins.

Y ell, estufantse y atribuhintse una gran importancia, vá dir:

—¿No é verdá que no hay otro probe que pida limozna con tanta digniá y con tan güenoz modalez como yo?

SOLUCIÓNS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

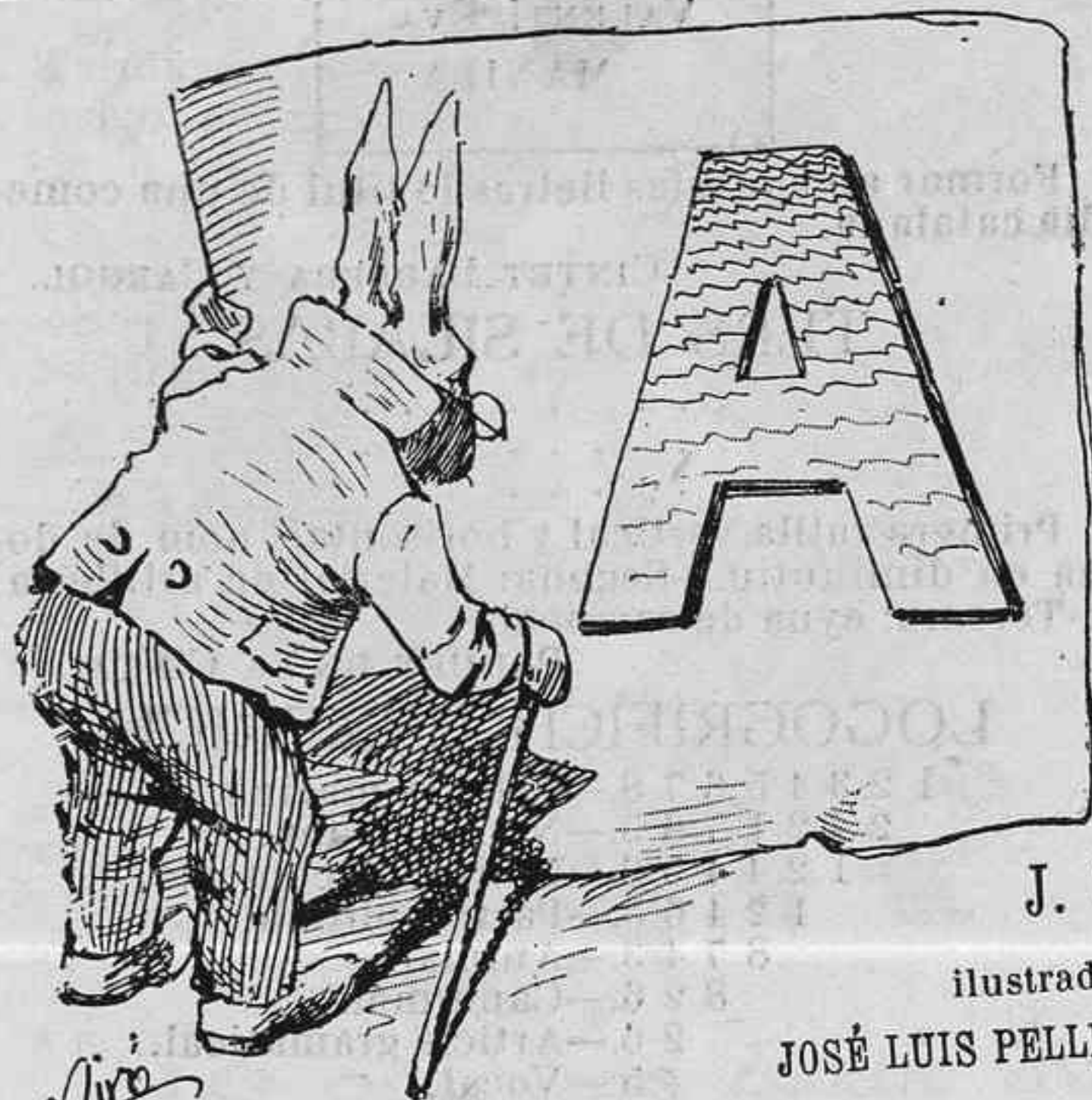
1.ª XARADA 1.ª—So-ta-na.

2.ª ID 2.ª—Mi-nas.

3.ª ENDEVINALLA.—Granota.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu-Apartat, Número 2.

EDICIÓN NUEVA

ALGO

COLECCIÓN DE POESÍAS

de

J. M.^A BARTRINA

ilustradas por

JOSÉ LUIS PELLICER

Un tomo en octavo.—Ptas. 3

J. Pin y Soler

LA TIA TECLETA

Comedia en 3 actes, en prosa

Preu: 2 pessetas

NUEVO TEATRO CRÍTICO

de

EMILIA PARDO BAZAN

AÑO II — FEBRERO, 1892 — N.º 14

Precio: Ptas. 1'50

DOMINGO DE SANDOVAL

LOS VIEJOS VERDES

Un tomo en 8.º, con una cubierta al cromo.

Precio:

1

peseta

Número
extraordinari

demà dissapte, dia 13

LA CAMPANA DE GRACIA

10 céntims
lo número

EL PRINCIPE NEKHLI

por el

Conde León Tolstoy

Un tomo en octavo.—Precio: 3 Ptas.

Obra nueva de LEOPOLDO ALAS (Clarín)

DOÑA BERTA

Un tomo en octavo.—Precio: 3 Ptas.

TRATADO DEL CULTIVO

de la

REMOLACHA AZUCARERA

por JORGE DUREAU

Un tomo en octavo.—Precio: 3 Ptas.

SERAFI PITARRA

Dintre pochos dias sortirà

LA VAQUERA

de la

PIGA ROSSA

Ilustrada per MANEL MOLINÉ

Preu: DOS rals

NOTA.— Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mutuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrà á volta de correu franca de port. No responém d'extravíos, no remetentademés 3 rals pèl certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

- 4.ª ANAGRAMA.—*Camarot—Caramot.*
- 5.ª TRENCA-CLOSCAS.—*De la terra al sol.*
- 6.ª LOGOGRÍFICH NUMÉRICH.—*Carlets.*
- 7.ª ROMBO.—

S
P O P
P A L L A
S O L S O N A
P L O M A
A N A
A

- 8.ª GEROGLÍFICH.—*Per ventres com Succi y atrassos los mestres.*

XARADAS

I

Hu necessari posar total avuy á la taula perque vegi donya Paula que la sabém obsequiar, y á més pósat lo vestit que hi tens aquell quart hermós, que t' está tan bè del cos; puig aquest t' está esquifit.

Aixis si som esmerats compendrà aqueixa senyora qu' encar que siguém de fora ens agrada aná arreglats.

N' estarà bastant contenta, aixó havém de procurá, puig si la sabém portá secundant tot lo que intenta será fácil que quant mori, ja que no tè cap hereu, ni parent, algún bè sèu passi á darnos l' ilusori benestar que ara busquém; fem 'ho aixis, doneta meva; no deixém aquesta breva ja que hu lo que anhelém,

Ja sabs que 'ns diu molt dos-tres que si li som obsequiosos lindrém resultats hermosos; donchs ja veus que dir molt es.

EMILIO SUNYÉ.

II

—¿Vols total?—digué la Lola á la Dos-tres, la cuynera.

—No tinch hu quarta-tercera —Donchs me la menjaré sola.

¡Oh! Y ara que veig aixó: si no dos-hu eixa segona y la quart-dos se n' adona potse 'ho trobi massa bó.

QUIMET FIGUEROLA.

ANAGRAMA

Me prengué lo sastre Tot deu total per un vestit, y per por de ferme'l gran, resultá que 'm fou petit.

J. VILAR B.

SINONIMIA

Tè una Tot en Bartomeu en lo terme de Total y diu que cada any ne treu de son fruit un dineral.

J. ARÁN GAYA.

TRENCA CLOSCAS

VALENTÍ EVA
MANILA

Formar ab aquestas lletras lo titul de una comedia catalana.

CINTET BARRERA Y CARGOL.

TERS DE SILABAS

: : : : :
: : : : :
: : : : :

Primera ratlla vertical y horisontal: nom de dona en diminutiu.—Segona: Material de artilleria.—Tercera: eyna de carnicer.

PAHUET DE LA CINTA.

LOGOGRÍFICH NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—Célebre marino.
- 2 4 2 1 7 6 5.—Nom de dona.
- 1 2 4 4 5 6.—Medi de locomoció.
- 1 2 4 6 5.—Partit polítich.
- 8 7 4 3.—Animal.
- 8 2 6.—Candiment.
- 2 6.—Article gramatical.
- 5.—Vocal.
- 4 7.—Nota musical.
- 3 4 8.—En las casas.
- 1 2 4 2.—Part del cos humá.
- 7 6 5 8 2.—Nom de dona.
- 1 2 6 8 2 8.—Prenda de vestir.
- 1 7 1 5 6 5 2.—Nom de dona.
- 3 4 7 8 5 6 6 2.—Los sastres 'n fan.

SENI.

GEROGLÍFICH

T	S	X
		I
		C
		D
		I

J. CASADEVALL MULLERAS.

APUROS

—¡Verje Santa de la Empental! No sé com m' ho haig de arreglar... ¡Ara que 'm vé tanta gana añarse á apujá el menjá!

Barcelona.—A. López Robert, Impresor.—Asalto, 63